

Stellingen van Teva en onze tegenargumenten

“Teva is een wereldwijd gezondheid- en biofarmaceutisch zorgbedrijf met meer dan 90% van zijn activiteiten en personeel buiten Israël.”

Tegenargument: dat is technisch waar, maar misleidend. Het feit dat veel activiteiten buiten Israël plaatsvinden, verandert niets aan het feit dat Teva als grootste farmaceutische speler in Israël structureel profiteert van de economische en politieke context van de bezetting (bijv. belastinginkomsten, winstafracht naar Israël, monopoliepositie op de Israëlische markt). De locatie van het hoofdkantoor en de banden met de Israëlische staat zijn relevant voor verantwoordelijkheid en morele druk.

“Teva richt zich uitsluitend op gezondheidszorg door de beschikbaarheid van kwaliteitsmedicijnen.”

Tegenargument: in de praktijk zijn er meerdere zorgen: prijspraktijken, marktdominantie en juridische schikkingen wijzen op commerciële strategieën die niet alleen ‘gezondheidszorg’ dienen. Teva is recent aangeklaagd en/of gestraft voor prijsafspraken, omkooppraktijken en misbruik van marktdominantie — zaken die erop wijzen dat winstbejag boven patiëntenbelang komt. Die economische macht heeft ook politieke consequenties.

“Teva is geen politieke organisatie en biedt geen financiële of politieke steun aan de Israëlische overheid of strijdkrachten.”

Tegenargument: Teva spreekt uitdrukkelijk zijn steun uit voor het Israëlische leger en heeft deelgenomen aan het overheidsprogramma “Adopt-a-Battalion”. Daarnaast heeft het bedrijf medicijnen geschonken aan het leger.

Bedrijven kunnen zich “niet-politiek” verklaren terwijl ze toch bijdragen aan staatsinkomsten via belastingen, werkgelegenheid en politieke lobby. Er is een nauwe verwevenheid tussen grote Israëlische bedrijven en de staat; betalingen aan de Israëlische schatkist, politieke lobby en donaties aan instellingen maken het bedrijf indirect medeverantwoordelijk voor beleid dat de bezetting in stand houdt. Zulke economische banden hebben wél politieke effecten, ook als er geen expliciete wapentransacties zijn.

“Teva investeert niet in, ontwikkelt of financiert geen wapensystemen, bewakingstechnologieën of andere technologieën die geen verband houden met de gezondheidszorg.”

Tegenargument: het specifieke ontbreken van wapenproductie is niet hetzelfde als onschuld. Economische voordelen voor de Israëlische staat (belasting, werk, export) en donaties aan staatsinstellingen zijn een versterking van een regime dat mensenrechtenschendingen begaat. Bovendien tonen onafhankelijke rapporten dat economische instellingen in de praktijk profiteren van uitgesloten Palestijnse markten en logistieke structuren. De discussie gaat dus verder dan directe wapenleveringen.

“Hoewel Teva... is opgericht in Israël, zijn wij vandaag de dag een wereldwijd opererend bedrijf met 37.000 medewerkers in 55 landen, met drie hoofdzetels: in de VS, Nederland en Israël.”

Tegenargument: globalisering is geen vrijbrief. Het feit dat Teva wereldwijd opereert, betekent dat wangedrag of financieringseffecten van het bedrijf wereldwijd draagvlak krijgen, en dat consumenten, ziekenhuizen en staten wereldwijd verantwoordelijkheid kunnen nemen (bv. door

ethische inkoop). De Slik geen Teva-campagne richt zich juist op Belgische zorginkoop omdat Teva veel levert aan Belgische instellingen en dus lokale keuzes invloed hebben.)

Teva is opgericht in 1901, 48 jaar voor het ontstaan van de staat Israël. (De bestandsgrenzen na de etnische zuivering van een groot deel van Palestina werden in 1949 getrokken.)

“Teva heeft geen productie/commerciële site of activiteiten in de bezette gebieden.”

Tegenargument: ook als Teva niet direct in bezette gebieden produceert, profiteert het van regelgeving en handelsvoordelen die voortkomen uit de bezetting (bijv. controle over import/export, monopolistische voordelen op Palestijnse markten, of bevoordeling van Israëlische vestigingen). Onafhankelijke analyses laten zien dat economische mechanismen van de bezetting commerciële voordelen verschaffen aan Israëlische bedrijven en zo indirect aan Teva.

“Ongeveer 85% van de Teva-producten die in België worden verkocht, is afkomstig uit productie- en distributiecentra in Europa.”

Tegenargument: logistieke herkomst vertelt niets over wie profiteert van de uiteindelijke winststroom of belastingopbrengsten. Bovendien is het argument een klassiek afleidingsmanoeuvre: ja, sommige producten worden in Europa gemaakt, maar het concern stuurt dividenden, betaalt belastingen en profiteert als Israëls grootste farmaceutische reus — iets waar campagnes tegen oproepen om druk op te zetten.

“Minder dan 2% van Teva’s wereldwijde omzet komt uit Israël; 98% wordt belast in andere regio’s...”

Tegenargument: ook hier is de invalshoek belangrijk: een laag aandeel van omzet in Israël weerlegt niet dat Teva als Israëlische multinational nog steeds substantieel bijdraagt aan de Israëlische economie (en dus politiek). Bovendien veranderen belastingstructuren en transfers tussen dochterondernemingen de manier waarop winst en invloed verlopen; onafhankelijk onderzoek en campagnes hebben aandacht voor hoe bedrijven via fiscale constructies toch staatsinkomsten en politieke invloed faciliteren.

In 2024 betaalde Teva 721 miljoen dollar belastingen aan de Israëlische staat.

“Teva verstrekt via de onafhankelijke non-profitorganisatie Direct Relief medicatie aan Gaza.”

Tegenargument: humanitaire giften zijn belangrijk, maar ze compenseren niet de bredere verantwoordelijkheid van een bedrijf dat structureel bijdraagt aan en profiteert van onrechtvaardige structuren. Bovendien wordt filantropie gebruikt om reputatieverlies te beperken (‘reputation washing’). Als je écht de schade wilt herstellen, stop dan met handelen op manieren die het systeem in stand houden (bijv. door economische banden te verbreken of door druk op te voeren).

“Elke boycot van farmaceutische producten zou de toegang tot essentiële geneesmiddelen voor miljoenen patiënten wereldwijd kunnen schaden.”

Tegenargument: boycot- en BDS-campagnes spreken over strategische, gerichte druk (bv. ethische inkoop door overheden en ziekenhuizen, of het vragen om alternatieve leveranciers waar mogelijk) om maximale druk te zetten op de politieke verantwoordelijken zonder onnodig patiënten te schaden. Het doel is politieke verandering en ethische keuzes van instellingen, niet

het rechtstreeks schade toebrengen aan patiënten. Daarnaast is het een nepargument: voor zo goed als alle Teva medicijnen bestaan er alternatieven. Andere producenten kunnen hun productie opschalen of Teva kan zijn macht aanwenden om positieve verandering teweeg te brengen.